

HIRTORIAN HAVINAA 24.01.2015 VAKKA-SUOMEN DIABETES RY

1 Perustaminen/sokeritauti valtakunnassa

Vakka-Suomen Sokeritautisten yhdistyksen perustava kokous pidettiin sunnuntaina 24.1.1965 silloisella Uudenkaupungin kaupungintalolla, jossa olivat läsnä Uudestakaupungista Alho Aira, Saukkonen Anna, Aisa Jussi, Mattila Anna, Nurminen Irma, Kuusholma Aatos, Will Kaarlo, Vornanen Ida Maria ja Salaterä Olavi. Lisäksi Kalannista Juvala Sirkku, Juva Matti ja Maikola Paavo.

Kokoonkutsujana kaupunginjohtaja Olavi Salaterä, 8 muuta jäsentä Uudestakaupungista sekä 3 Kalannista yhteensä 12 henkilöä. Lisäksi kokouksessa oli Sokeritautisten liiton osa-aikainen toiminnanjohtaja Simo Tavaste kertomassa liitosta ja sen yhdistyksistä. Yksimielisesti päätettiin perustaa yhdistys Vakka-Suomen alueelle. Perustamiskokous valitsi sääntötoimikunnan, johon kuului puheenjohtaja Salaterä, asemapäällikkö Oiva Alho ja autoilija Paavo Maikola.

Toimikunta kokosi säännöt helmikuussa pitämässään kokouksessa Sarasteelta saamansa Kuopion seudun yhdistyksen ja Varsinais-Suomen Sokeritautisten yhdistyksen sääntöjä hyödyntäen.

Yhdistyksen ensimmäinen vuosikokous pidettiin 7.3. Uudenkaupungin kaupungintalon juhlasalissa. Kokouksessa hyväksyttiin yhdistykselle säännöt ja valittiin johtokunta. Puheenjohtajaksi valittiin Olavi Salaterä. Johtokuntaan valittiin lisäksi kuusi varsinaista jäsentä. Kalannista valikoitui autoilija Paavo Maikola ja Uudestakaupungista asemapäällikkö Oiva Alho, teknikko Reino Lindqvist, entinen käsityönopettaja Anna Saukkonen, sorvari Aatos Kuusholma ja tehdastyöläinen Irma Nurminen. Varajäseniä valittiin neljä: maanviljelijä Heikki Juva (Kalanti), kauppias Johannes Aisa (Uusikaupunki), leskirouva Sanni Kivijärvi (Uusikaupunki), liikennöitsijä Erkki Tuokila (Uusikaupunki) sekä rouva Ingrid Rantanen (Uusikaupunki).

Kokouksessa päätettiin liittyä kymmenen vuotta aikaisemmin perustettuun Suomen Sokeritautisten Liittoon. Yhdistys oli 27 liiton jäsenyhdistys. Liitolle maksettiin joka jäsenestä jäsenvero, minkä suuruus oli 1,5 markkaa. Vuodelta 1965 veroa maksettiin 16 jäsenestä. Ensimmäinen jäsenmaksu yhdistyksessä oli 3 markkaa ja johtokunta päätti samana vuonna liittymismaksun suuruudeksi 1 markka.

Oikeusministeriö hyväksyi yhdistyksen yhdistysrekisteriin 7.5.1965 numerolla 90245. Ensimmäisissä säännöissä yhdistyksen tarkoitus määriteltiin seuraavasti:

- 1) järjestää jäsenilleen kokouksia sekä keskustelu- ja esitelmätilaisuuksia

- 2) harjoittaa sokeritautisten asiaa edistävää niin suullista kuin kirjallistakin valistustyötä
- 3) työskennellä sokeritautisten kohdistuvan lainsäädännön kehittämiseksi
- 4) aikaansaamaan ja tukemaan sokeritautisten hoito- ja tutkimuspaikkoja ja muita heidän hyväkseen työskenteleviä laitoksia, sekä tukemaan hätään joutuneita sokeritautisia ja heidän perheitään
- 5) kokoamaan ja pitämään tilastoa sokeritautisten yhdistyksen toimialueella
- 6) työskentelemään yhteistoiminnassa alan keskusjärjestön kanssa sen ajaessa sokeritautisten yhteisiä asioita.

2. Nimet ja säännöt

Vakka-Suomen Sokeritautisten yhdistys on muuttanut asiakirjojen perusteella nimeään kahdesti, vuonna 1986 Vakka-Suomen Diabetesyhdistys ry ja vuonna 2013 Vakka-Suomen Diabetes ry. Yhdistyksestä on 70–80 -luvulla käytetty myös nimeä Vakka-Suomen Sokeritautiyhdisty, mutta virallista nimenmuutosta ei asiakirjossa näy. Nimeä vain on käytetty ja se löytyy mm. liiton 25-vuotis historiikissa ”Ei oikeutta maassa saa ken itse sit ei hanki”, historiikin on kirjoittanut Jorma Huttunen vuonna 1980.

Yhdistyksen sääntöjä on virallisesti muutettu kahdesti. Aluksi yhdistys piti vuosikokouksia ja johtokunnan kokouksia. Vuodesta 1984 alkaen pidettiin kevät- ja syyskokouksia sekä hallitus hoiti käytännön asiat, mutta vasta 1986 uusi nimi Vakka-Suomen Diabetesyhdistys ry ja säännöt hyväksyttiin Oikeusministeriössä. Vuosituhannen taittuessa koettiin kahden vuosittaisen kokouksen pitäminen raskaaksi ja päätettiin kevätkokouksessa 2000 muuttaa yhdistyksen sääntöjä siten, että pidetään vain vuosikokous. Näitä sääntöjä ei koskaan rekisteröity, mutta kokouksia pidettiin vain yksi vuosittain. Tästä tilanteesta irtauduttiin viime vuonna, kun syksyllä 2013 Patentti- ja rekisterihallitus oli hyväksyt yhdistykselle uuden nimen ja säännöt. Jatkossa yhdistyksellä on kevät- ja syyskokous Diabetesliiton yhdistyksille laatiman malliohjesäännön mukaisesti.

3. Henkilöt

Yhdistyksen toimihenkilöt ovat olleet pääsääntöisesti hyvin sitoutuneita yhdistykseen. Johtuneeko sairauden sitovuudesta?

Yhdistyksen perustajajäsen, ensimmäinen ja pitkäaikainen puheenjohtaja ja aktiivi Olavi Salaterä toimi yhdistyksessä kuolemaansa asti. Salaterä toimi voimakkaasti myös Sokeritautiliitossa. Hän oli liiton puheenjohtajana vuonna 1969 ja varapuheenjohtajana 1968 ja 1970. Liittohallituksen jäsenenä 1966 – 1971 ja liittovaltuuston varajäsenenä 1972- 1978. Salaterä on kuulunut myös Diabeteslehden toimitusneuvostoon vuonna 1969.

Muina puheenjohtajina ovat toimineet: Oiva Helimo (yhden vuoden), rovasti Ilmari Tarjamon pesti päättyi myös kuolemaan. Salaterästä tuli uudelleen puheenjohtaja Tarjamon jälkeen. Kirkkoherra Erkki Nurmi jatkoi puheenjohtajana Salaterän kuoltua. Nurmen vedottua työkiireisiinsä 1985, johdon otti hänen puolisonsa terveydenhoitaja Kristiina Nurmi. Nurmi puolestaan luovutti paikkansa Leena Aaltoselle (nykyinen Hänti) paikkakunnalta muuton vuoksi. Hänti siirsi puheenjohtajuutensa 7-vuoden nuijan heilutusten jälkeen Hannu Kankareelle, joka toimi puheenjohtajana pari vuotta. Seuraavat kuusi vuotta puheenjohtajana toimi Sinikka Kallio. Hänen jälkeensä puheenjohtajana oli viisi vuotta Anne-Maria Paakkola. Vuodesta 2009 yhdistyksen puheenjohtajana on toiminut Jyri Chryssanthou.

Yhdistyksen sihteerit ja rahastonhoitajat ovat olleet yhtä sitoutuneita. Sihteerinä ovat toimineet Reino Lindqvist, Heimo Tammi 18 vuoden ajan, Sinikka Luukka (nykyinen Kallio), Leena Hänti 15 vuoden ajan ja Taina Sjölund vuodesta 2013.

Rahastonhoitajina ovat olleet Aatos Kuusholma, Eero Grönroos ja vuonna 1982 laskimeen tarttui Maire Salaterä kymmeneksi vuodeksi. Aila Urhonen (nykyinen Jalonen) hoiti yhdistyksen tilejä 19 vuotta. Aila luovutti kirstun vuonna 2010 Maarit Huuhkalle, joka sitä edelleen vahtii.

Jäsenasioita on yleensä hoitanut yhdistyksen sihteeri, mutta ne jäivät Sinikka Kalliolle, kun hän jäi hallituksen jäseneksi vuonna 2004 ja ne siirtyivät nykyiselle jäsenasioiden hoitajalle Sari Nurmelalla vuonna 2012.

Yhdistyksen toimintaan ovat pitkää vaikuttaneet Pentti Aula (1966 -1985), perustajajäsen Irma Nurminen (1965-1980), Seija Vestilä (1968-1981), Hannu Kuisma (1993-2008) ja Aulis Holm (1996-2012).

Liiton toiminnassa yhdistyksemme väki on myös kunnostautunut. Kuten jo luimme erityisesti Olavi Salaterä. Sinikka Kallio on valittu kahdesti liittovaltuuston varajäseneksi, joista jälkimmäisellä kaudella hän nousi puolessavälissä varsinaiseksi jäseneksi. Lisäksi liittovaltuuston varajäsenen pestiä ovat kantaneet yhden kauden yhdistyksemme jäsenet Heimo Tammi, Kristiina Nurmi ja Jyri Chryssanthou.

3. Valistus

Totean aluksi, että jo yhdistystämme perustettaessa Suomessa käytiin keskustelua nimestä Sokeritauti – Diabeetikko kerrotaan Diabetesliiton historiikissa 2005: ”Arjen asiantuntijat - Diabetesliiton viis vuosikymmentä” kirjoittajat Yki Hytönen ja Timo Joutsivuo. Yhdistyksemme perustettiin ajan tavan mukaan Sokeritautisten yhdistykseksi ja virallisesti vasta 1986

Diabetesyhdistykseksi. Termejä kuitenkin käytettiin vaihtelevasti, joten pöytäkirjan kirjoittajasta riippuen termit vaihtelivat.

Alkuvuosina yhdistys järjesti 1-2 valistustilaisuutta vuosittain. Liiton 25-vuotishistoriikin mukaan valistustilaisuudet olivat yhdistysten ainoita toimintamuotoja. Ne myös kuvastivat miten diabeteksen hoito pikkuhiljaa kehittyi ja tieto asiasta lisääntyi. 60-luvun valistustilaisuuksien aiheita oli mm. Uudenkaupungin seudun sairaalan mahdollisuudet sokeritautipotilaan hoidossa, sokeritautia sairastavan ruokavalinnat sekä keskusteltiin aiheesta diabeetikko ja yhteiskunta. Luennot piti yleensä lääkäri. Hauskana yksityiskohtana voin todeta, että luentojen pitäjistä muodostui kaupunkiin tulleiden uusien lääkäreiden lista: ensimmäisen luennon piti kaupunginlääkäri Leo Heikkilä, sitten tohtori Koistinen, Paukkonen, ylilääkäri Esko Kari, kaupunginlääkäri Altti Kangas jne. Nämä nimet vanhempi väki hyvin tunnistaa.

Yhdistys myös tilasi alusta alkaen diabeteslehteä. Ensin tilattiin Uudenkaupungin terveydenhuoltoon ja myöhemmin koko alueen terveydenhuollon toimijoille. Yhdistys järjesti myös ympäri Suomea pidettyjä dieetti-keittokursseja yhdessä kansalaisopiston kanssa. Kurssit olivat muutaman illan mittaisia ja tarkoituksena ei ollut laihduttaa, vaan dieetti sana on korvattu nykyisin ruokavaliolla. Järjestettiin myös lyhytkursseja esim. ”Terveellistä sokeritta”. Yhdistys oli aktiivinen materiaalin välittäjä. Erilaisia ruokaan liittyviä kirjoja otettiin myyntiin tai saatiin lääkeyhtiöiltä lahjoituksina ja niitä välitettiin eteenpäin.

Liiton 50-vuotis historiikissa kirjoittajat Hytönen ja Joutsivuo toteavat, että liiton toiminta terävöityi 60-70 lukujen vaihteessa kokopäiväisen toiminnanjohtajan myötä. Tästä alkoi myös diabeetikkojen asema parantua, mikä näkyi yhdistyksen toiminnassa. Insuliini oli tullut maksuttomaksi sairausvakuutuslain myötä 1964, mutta välineet ja lääkärissä käynnit olivat maksullisia. Vuonna 1972 annettiin Kansanterveyslaki ja syksyllä Valtioneuvosto vahvisti ensimmäisen valtakunnallisen kansanterveystyön viisivuotissuunnitelman, jossa oli maininta, että kotisairaanhoidossa olevien potilaiden tulee saada hoitovälineet korvauksetta terveyskeskuksen toimesta. Tämä määräys toteutui asteittain ja vuoden 1973 syksyllä yhdistyksemme pöytäkirjoista löytyi tuosta mahdollisuudesta maininta. Diabetesliiton 25-vuotis historiikissa kerrotaan, että ilmaiset hoitovälineet otettiin kunnissa paikkakuntaakohtaisesti käyttöön vuosina 1973-1974.

Toiminnan ensimmäisen 10-vuoden aikana yhdistyksen puheenjohtaja useina vuosina neuvotteli aluesairaalan kanssa diabeetikkojen hoitojen maksuista ja sokerikokeiden hinnoista. Hinnat saatiin sovittua ”normaali hintaisiksi” pöytäkirjojen mukaan.

70-luvun toiminnasta on hyvänä esimerkkinä vuosi 1973, jolloin yhdistyksessä oli vuoden lopussa 70 jäsentä ja valistustilaisuuksista laadittiin pöytäkirjat. Tuolloin ylilääkäri Allan Leino valisti

kuulijoita pöytäkirjaan merkittynä: ”45 vuoden jälkeen sokeritauti käy yhä yleisemmäksi ja myöhäisemällä iällä yhä naisvoittoisemmaksi. Lisääntynyt ikä aiheuttaa jo sinänsä insuliinin vähenemistä. Sokerikokeita suoritetaan piilevän taudin toteamiseksi. Myöhemmällä iällä puhjennut tauti on paremmin hallittavissa.” Esitelmöitsijä sanoi edelleen, että 1/3 potilaista saa ruokavalion kautta aineenvaihduntatasapainon, 1/3 käyttää tabletteja ja hoitaa itseään ruokavaliolla ja 1/3-osa käyttää insuliinia + tablettia ja ruokavaliota. Ruokavalion on oltava rasvaköyhää ja ravinnon tulee sisältää runsaasti valkuaisaineita. Munanvalkuaisaineen tarve on suurempi sokeritautisella kuin terveellä. Diabeetikoille eläinvalkuainen on tärkeämpää kuin kasvisvalkuainen. Raajojen puutumiseen ja pistelevään särkyyn suositellaan B-vitamiineja ja liikuntaa.

Yhdistys pyrki nykypäivän sanoin ”jalkautumaan” ja samoja valistustilaisuuksia käytiin pitämässä yhdistyksen alueella eri paikkakunnilla useina vuosina. Puhuttiin ruokavaliosta, joka on hoidon perusta; kaloreista; energiasta; liikunnan vaikutuksesta pistämiseen; välipaloista. Tulivat vaihtotaulukot ja kaavoja, joilla laskettiin asioita kuten ihannepaino. Oli syötävä vähän mutta usein, rasvoja vältettävä jne.

70-luvulla yhdistys toimi valistajana. Se järjesti mm. terveystoimikunnan ohjaaman luennon ja Vakka-Suomen Poliisiyhdistyksen jäsenille tilaisuuden, jossa selvitettiin shokki ja kooma sekä ensiapua näissä tilanteissa. Koulujen keittiöhenkilökuntaa valistettiin diabeetikkolapsen ruokavaliosta ja tarpeista.

70-luvun loppupuolella lähinnä Kristiina ja Erkkä Nurmen ansiosta lapset nousivat erityiseen asemaan. Esille nostettiin lapsi ja koulumaailma.

Vuosina 1976 – 78 yhdistys lähetti kaikille jäsenilleen veromaksukyvyyn alentumisvähennyskaavakkeen ja sen jälkeen kaavakkeen sai diabeteslehden mukana sekä pyydettyäessä yhdistyksestä.

80-luvulla yhdistyksen toiminta oli vilkasta lähinnä Kristiina Nurmen ansiosta. Hänen sairaanhoitajan koulutuksensa antoi hänelle mahdollisuuden myös työnsä kautta olla asiassa mukana. Kristiina piti luentoja ympäri toimialuetta aiheinaan ruokavalio, sosiaaliturvakysymykset, liikunta, insuliinin pistäminen, terveet elämäntavat, diabeetikko omana hoitajana sekä liikunta ja välipalat. Aiheiden perusteella voidaan pitää 80-lukua diabeteksen hoidossa suurten muutosten aikana.

90-luvun alussa Nurmen perheen muutettua Turkuun valistaminen jäi lähinnä yleisiin kokouksiin, joita oli kaksi vuosittain. Alkuvuosien pöytäkirjoista ei käy ilmi kuin muutamasta, että luentoja oli. Vuoden 1994 jälkeen niitä taas alettiin kirjata ja siirryttiin terveydenhuollon luennoitsijoista muihin

alan ammattilaisiin. Piirisihteeri kertoi: ”Mitä itse voi tehdä aikuistyyppin diabetekselle”, optikko luennoi silmistä, jalkahoitaja jalkojenhoidon tärkeydestä, ravintoterapeutti ruokavaliosta, apteekkari vitamiineista ja hivenaineista, liikunnanohjaaja liikunnasta ja rentoutumisesta. 90-luvulla diabeetikon hoito sai edellä luetellun perusteella uuden ulottuvuuden ja uusia toimijoita. Näyttäisi siltä, että diabeetikko otettiin kokonaan hoitoon. Toki vielä kuultiin terveydenhoitajia ja lääkäreitä silloin tällöin.

2000-luvulla yhdistyksen vuosikokouksen yhteydessä pidettävät luennot jatkoivat 90-luvun mallia, enää ei juurikaan kuultu lääkäreitä tai diabeteshoitajia. Esille nousi diabetesliiton DEHKO (diabeteksen ehkäisyn ja hoidon kehittämisohjelma), joka koski lähinnä II-tyyppin diabetesta.

4. Virkistys ja toiminta

Yhdistys ei 60-luvulla harrastanut virkistystoimintaan lukuun ottamatta, Suomen sisällä järjestettyjä leirejä ja satunnaisia retkiä.

Pöytäkirjojen mukaan ensimmäinen retki tehtiin 1968 Aitolahden Virkkulaan, joka oli tuolloin diabetesliiton virkistys- ja kuntoutustoiminnan keskus. Yhdistys järjesti ohjelmallisia Sokeritautiviikon valistustilaisuuksia, joissa laulettiin tai oli runo- ja soittoesityksiä sekä valistusta.

Ensimmäinen maininta paikallisesta virkistystoiminnasta on vuodelta 1972, jolloin yhdistys teki kesäretken Koiviston saareen. Seuraava virkistäytyminen löytyy vuodelta 1983, jolloin matkattiin Tampereen Särkänniemeeseen. Säännöllisempi paikallinen virkistystoiminta alkoi 1984, jolloin järjestettiin Osuuspankin mökillä Pirkholmassa kesäinen ilta. Ensimmäisessä illassa kilpailujen ja saunomisen ym. lisäksi oli esiintymässä taikuri Pohjonen, nykyisin tuo kesäinen ilta vietetään Pilkingtonin mökillä Vohdensaarella. Ilta on säilyttänyt perinteet: pelataan, ollaan yhdessä, saunotaan ja uidaan sekä nautitaan terveellistä tai välillä vähän epäterveellistäkin syötävää. Useina vuosina ilta on ollut suosituin yhdistyksen järjestämä tapahtuma. Ensimmäinen teatterimatka suuntautui Turkuun Mustalaisruhtinattaren näytökseen 1986. Siitä asti teatterissa tai konserteissa on käyty vaihtelevasti, välillä parikin kertaa vuoden aikana.

Yhdistys on aina toimijoidensa näköinen ja niin Vakka-Suomen Diabetes yhdistyksessäkin on vuosien varrella näkynyt, mikä on toimijoiden intressi. Niinpä 80- ja 2000-luvulla toimijoina ovat olleet diabeteslasten vanhemmat ja silloin on järjestetty lapsille paljon toimintaa. Perhekerho sai nimekseen 2000-luvun alussa Hiiharihiiret ja se toimii tänäkin päivänä jäsenten halukuuden mukaan. Yhdistykseemme vuoden vaihteessa kuului 19 alle 18-vuotiasta henkilöä.

Varsinkin 2000-luvulla Hiilarihiiret on järjestänyt perheille tapahtumia, on vietetty päivä Arvassalon Yliskylän maatilalla, Tammilehdon rantasaunalla, käyty perheiden kanssa teatterissa,

laivaristeilyllä, lasketeltu Himoksella, tutustuttu eläimiin Zoolandiassa jne. On myös istuttu äitien iltaa ja pohdittu asioita.

2010-luvulta yhdistyksellä on ollut vertaistukiryhmä, joka on kokoontunut säännöllisesti Laitilassa. Viime aikoina henkilöautollinen uusikaupunkilaisia on käynyt myös ryhmässä. Uutena toimintana yhdistys on saanut lapsiperheille vertaistukihenkilön.

Yhdistys aloitti jalkahoidon tukemisen 2000-luvulla ja sitä laajennettiin 2010-luvulla liikunnan suuntaan. Yhdistyksellä on sopimustoimijoita, joiden palveluista yhdistyksen jäsen saa alennusta.

Yhdistys sai vuonna 1978 naistoimikunnan, joka toimi aina vuoteen 1991. Naistoimikunnan tehtävä oli vastata yhdistyksen tilaisuuksien kahvituksesta, mistä heille aina kirjattiin kiitokset pöytäkirjaan.

5. Yhteistoiminta

Yhdistys osallistui 60-70 -luvulla ahkerasti liiton järjestämiin valtakunnallisiin tilaisuuksiin kuten liittokokoukseen ja sokeritautiviikon pääjuhlaan ympäri maata aina sen järjestämiseen asti 70-luvun puoliväliin. Yhdistys oli myös aktiivinen järjestämään liittokokouksen. Yhdistys on toiminut kokousisäntänä pöytäkirjojen mukaan vuosina 1968 ja 1981. Vuonna 70 alkaneiden järjestöpäivien isäntinä on oltu vuonna 1980, piirikokous on pidetty vuosina 1993 ja 2010.

Sokeritautiviikon loputtua yhdistys piti ahkerasti valistustilaisuuksia Sokerittomana sunnuntaina ja Diabetespäivänä niiden loppumiseen asti 1987. Kansainvälinen diabetesliitto IDF ja Maailman terveysjärjestö WHO perustivat diabeteksen tiedottamisen välineeksi vuonna 1991 Maailman diabetespäivän, kertoo liiton 50-vuotishistoriikki. Tätä päivää on yhdistyksen viettänyt vuosien varrella lähinnä apteekkien kanssa tehtyjen sokerimittausten järjestämisellä tai osallistumalla piirissä järjestettäville diabeteksenpäivityspäiville.

6. Talous ja jäsenmäärän kehitys

Alussa yhdistyksen toiminta sai varansa jäsenmaksuina ja kuntien avustuksina, mitä saatiin aina vuoteen 1991 asti vaihtelevalla menestyksellä vuosittain. Yhdistyksellä oli myös myyntitoimintaa. Aluksi myytiin suruadresseja ja sokeritaudin hoitoon liittyvää kirjallisuutta. Myöhemmin valikoimaan tulivat makeutusaineet, mittareita, liuskoja jne. Kunnes myyntitoiminta päätettiin lopettaa 2011 kannattamattomana. Varsinkin 70 ja 80-luvulla osallistuttiin myyjäisiin, jossa myytiin sokerittomia leivonnaisia ja makeutusaineita. Yhdistys järjesti itse arpajaisia ja osallistui liiton rahankeräyksiin. Pöytäkirjojen perusteella vaalikeräykset eli nykyinen Pieni ele -keräys on ollut vuosien varrella yhdistykselle myönteinen tulonlähde. Keräyksiin on osallistuttu vuodesta 1988. Yhdistys on vuosien saatossa saanut yhden merkittävän lahjoituksen vuonna 1989, jolloin

kauppias Taavi Leino ohjasi 60-vuotis päivien muistamiset yhdistykselle. Summa oli 6830 mk, joka lähes kaksinkertaisti yhdistyksen rahavarat. Yhdistys on saanut toisen tärkeän lahjoituksen 1980-luvulla, jolloin pöytäkirjossa mainitaan Salaterän muistorahasto, jonka avulla on hankittu verensokerimittari, jota voi lainata terveyskeskuksen kotisairaanhoidosta. Vielä vuonna 1990 LEO-klubi lahjoitti yhdistykselle lainattavaksi sokerimittarin. Samana vuonna yhdistys hankki niitä myös itse, jolloin mittareita oli kaikkiaan viisi.

Alkuvuosina yhdistys teki työtä diabeetikkojen tavoittamisen eteen. Silloin ei tunnettu tietosuojaa nykyisessä mittakaavassa, sillä yhdistys sai diabeetikkojen tietoja kuntien sosiaalitoimistoista ja vuonna 1966 jopa Turun Piirin sairaskassatoimistosta.

Yhdistyksen jäsenmäärä oli perustamisvuoden lopussa 16 henkilöä, seuraavina vuosina yhdistys kasvoi muutamalla jäsenellä vuosittain. Vuonna 1970 jäseniä oli 39, vuonna 1980 jäseniä oli 110 ja vuonna 1990 jäseniä 143. Vuonna 1996 ylittyi 200 jäsenmäärä. Tänä päivänä yhdistys tavoittelee pysyvää 300 jäsenen määrää.

7 LOUKSI

Yhdistyksen toimialueella on vuoden 2013 lopussa ollut KELA korvauksen piirissä n. 2300 diabeetikkoa, joista yhdistyksen jäseniä on yli 12 %. Yhdistyksellä riittää tehtävää. Tällä hetkellä yhdistyksellä on ahkeria toimijoita, joten valistustyö sairaudesta ja sen kanssa elämisestä jatkuu.

Mottona on viime vuosina ollut: ”Yhdessä meissä voi voimaa!”

Kiitos kun olit kiinnostunut historiastamme!